

واکاوی دیدگاه تربیت عربانی بر مبنای آموزه های حکمت سینوی

مسلم ناظر حسین آبادی

زهره اسماعیلی

(عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور)

سرشناسی : ناظرحسین آبادی، مسلم، ۱۳۶۵ -

عنوان و نام پدیدآور : واکاوی دیدگاه تربیت عرفانی بر مبنای آموزه های حکمت سینوی/

مؤلفین مسلم ناظرحسین آبادی، زهره اسماعیلی.

مشخصات نشر : تهران: کتاب تربیت، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۲۰۰ س. ۱۲/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال ۷-۹۶۲۶۰۰-۶۰۰-۹۷۸:

وضعیت فهرست نویسی : فیا

موضوع : اخلاق عرفانی

موضوع : Mystical ethics*

شناسه افزوده : اسماعیلی، زهره، ۱۳۴۹ -

رده بندی کنگره : BP۲۸۹ ن ۲و ۲ ۱۳۹۵

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۸۹۲

شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۸۰۴۱۲

واکاوی دیدگاه تربیت عرفانی بر مبنای آموزه های حکمت

مولفین: مسلم ناظر حسین آبادی، زهره اسماعیلی

ویرایش و امور فنی: انتشارات کتاب تربیت

ویراستار علمی: عفت نیکنام

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۲۶۱-۷-۵

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	مقدمه
۱۱	بحث اول: کلیات ، مفهوم شناسی و مبانی معرفت شناختی تربیت عرفانی در حکمت سینوی
۱۲	مفهوم شناسی
۱۲	عرفان
۱۲	حکمت:
۱۳	مدلول
۱۵	تعلیم و تربیت
۱۸	تربیت عرفانی
۱۹	مبانی نظری
۱۹	لذت
۲۰	لذت عقلی:
۲۱	تعریف لذت و الم:

شرط حصول لذت

ادراک شرط تحقق لذت و الم

تفاوت علم الیقین و عین الیقین در ادراک لذات آلام

دلایل برتری لذات عقلی بر لذات حسی

نسبت اهل کمال

سعادت

راه تحصیل سعادت

مراتب اهل سعادت

دارندگان رذیلت نقصان

حال عرفا در برابر دارندگان رذیلت نقصان

لذا یذ عقلی عارف

لذت عارفان

مراتب عشق در کائنات

عرفان نظری و عرفان عملی

۳۶	مقامات اختصاصی عارفان از دید ابن سینا:
۳۷	زاهد، عابد، عارف
۳۸	زهد و عبادت برای عارف و غیر عارف
۴۰	سعادت، فردی و اجتماعی
۴۱	مستن و مستبصر
۴۲	هدف از کسب عرفان
۴۵	صفات عارفان
۴۶	حالات عارف قبل و بعد از وصال به حق
۴۷	ویژگی های اخلاقی عارف
۴۹	تفاوت عرفا
۵۰	بیخودی
۵۱	لزوم مناسبت
۵۲	گذری بر شخصیت ابن سینا : (درباره ابن سینا)
۵۶	ابن سینا و عرفان:

آثاری که جنبه فلسفی - عرفانی دارند:

حکایات عرفانی ابن سینا:

الف) رساله حی بن یقظان:

ب) رساله الطیر:

ج) رساله سلامان و ایسال:

سه خط آثار اشارات و تنبیهاات ابن سینا:

ابن سینا عارف نامحسوس:

دلایلی بر عرفان حکمت سینوی

بخش دوم: مفهوم، مبانی، اهداف، اصناف و روش های تربیت عرفانی در حکمت سینوی

مفهوم تربیت عرفانی بر مبنای حکمت سیری

مبانی تربیت عرفانی بر مبنای حکمت سینوی

اهداف تربیت عرفانی بر مبنای حکمت سینوی

اهداف تربیتی:

هدف غایی تربیت عرفانی

۱۲۹	فناى فى الله و بقاى بالله
۱۳۱	اهداف واسطه اى
۱۳۳	بصيرت
۱۳۵	نيل به رتبه عشق:
۱۳۹	وصول به لذات باطنى
۱۴۱	وصول به لذات باطنى
۱۴۳	پرورش روحيه اجتماعى
۱۴۸	مراحل تربيت عرفانى بر مبنای حکمت سینوی چیست؟
۱۴۹	۱-مراحل سلوک به سوى حق:
۱۴۹	منزل اول: اراده
۱۵۱	منزل دوم: رياضت
۱۶۰	منزل سوم: وقت
۱۶۲	منزل چهارم: توغل
۱۶۴	منزل پنجم: استيفار

منزل ششم: انقلاب

منزل هفتم: تغافل

منزل هشتم: مشیت

منزل نهم: تعریج

منزل دهم: تردد

منزل یازدهم: منزل سل

۲- مرحله سلوک و سیر حقیقی

احباط

تزکیه (تخلیه)

درجات و مراتب تخلیه (متخلّق شدن به اخلاق الهی):

وقوف

اصول تربیت عرفانی بر مبنای حکمت سینوی

اصل اول: تدریجی بودن تربیت عرفانی

اصل دوم: توجه به ظرفیت وجودی متری

۸۸	اصل سوم: ملازمت عقلانیت و عرفان
۹۲	اصل چهارم: اعتدال
۹۴	اصل پنجم: اجتماعی بودن تربیت عرفانی
۹۹	روش های تربیت عرفانی بر مبنای حکمت سینوی
۲۰۰	روش خودشناسی
۲۰۳	روش تزکیه نفس
۲۰۴	روش تطويع نفس:
۲۰۵	روش تلطیف سر:
۲۰۷	بحث نهایی
۲۱۳	پیشنهادهای کاربردی

جوامع انسانی در عصر کنونی افزون بر گرفتاری های زندگی، تقابل فرهنگی و چالش های سیاسی، با پدیده های نوظهور شبه دینی و فانی مواجه گشته که تضادهای اجتماعی و خانوادگی جدیدی ایجاد کرده است؛ ظهور قارچ گونه فرقه های شبه دینی و شیطان پرستی و نحله های عرفانی، نوظهور به حدی است که هرروز آمار جدیدی به گوش می رسد. این پدیده های نوظهور که قطعاً اعتقادات و باورهای مذهبی مردم و بویژه توانگران را هدف قرار داده نیازمند بازکاوی مجدانه است تا همگان سره را از نادره بازیابند و در دام این عرفان های ساختگی گرفتار نشوند. در این میان از آنجایی که فطرت انسانی همواره بدنبال مأمنی برای اتصال و آرامش است نمی گزیند به عشق و معنویت در فطرت او نهادینه شده است، بنابراین اگر زمینه بروز این میل و عشق در چارچوب آموزه های اصیل وحیانی نبوده و از هدایت الهی بی بهره باشد به مرور زمان زمینه انحراف در آن بوجود آمده و

جوانان تشنه معنویت را به عرفان های کاذب و نوظهور رهنمون
 خواهد کرد، ما بر این باوریم اگر بستر درستی برای آموزش و پرورش
 بوجود آید، نه تنها مشکلات موجود حل می گردد بلکه زمینه رشد و
 پرورش استعداد های کشور و اعتلای ارزش های انسانی و اسلامی نیز
 فراهم می گردد؛ همچنین ضد ارزش ها جایگاهی برای رشد نخواهند
 داشت. یاد از این بستر ها را می توان تربیت عرفانی دانست که با
 فطرت انسانی و ارزش فطری او کاملاً هماهنگ و سازگار است و بشر
 سرخورده از عقلانیت ایزدی، علم مدرن را به سمت معنویت و عرفان
 سوق خواهد داد. اما نکته قابل ذکر این است که عرفانی که امروزه
 جوانان تشنه معنویت را به خود جلب کرده است دارای مبنایی قوی و
 اسلامی نبوده و با جذابیت های خاص خود، این درمان های ملی و
 میهنی را دچار انحراف نموده اند که این خود زایید مغفول اندن
 مبنای ناب اسلامی در فعالیت های تربیتی کنونی است، بنابراین با
 تشریح، تبیین و معرفی صحیح اندیشه های فیلسوفان اسلامی در

تعلیم و تربیت می توان از تعلیم و تربیت وارداتی غرب رهایی یافت و به نظام تربیتی ای متناسب با مبانی اسلامی و فرهنگ ایرانی دست یافت. یکی از این مبانی، اندیشه های ناب عرفانی ابن سیناست که به دلیل مشایی و استدلالی بودن مشرب ایشان مورد غفلت قرار گرفته است. اما محصور داشتن مکتب فکری ابن سینا در فلسفه و حکمت مشاء کاری دیرر و ناگوار است، چراکه او در نمط های آخر اشارات واقعاً نشان می دهد که یک صاحب نظر در حوزه عرفان اسلامی است. لذا با توجه به مطالبی که گذشت در این پژوهش برآنیم با تبیین، تشریح و معرفی صحیح اندیشه های ناب عرفانی شیخ الرئيس در نمط های هشتم و نهم کتاب گرانسنگ اشارات و تنبیهاات که آخرین تألیف ابن سینا و از مهم ترین و برجسته ترین آثار ایشان است، مؤلفه های تربیت عرفانی (مبانی، اهداف، اصول، روش ها) را در قالب یک دیدگاه تربیت عرفانی متناسب با نظام تعلیم و تربیت کنونی ارائه نمائیم.